

„Църковенъ вѣстникъ“

излиза всѣки петъкъ.

Той има прѣзъ годината и три приложения — по 1 книга отъ 4 печатни коли за всѣко четири месечие.

Годишната цена на „Църковенъ вѣстникъ“, заедно съ трите приложения, за България е 10 лева, а за странство 13 лева.

Единъ брой 15 стот.

СЪДЪРЖАНИЕ: Пакъ по религиозното възпитание. — Библията и апокрифните книги. — Рѣчъ. — По новорожените монаси. — Лѣтописъ. — Българското църковно-училищно дѣло въ виляетѣ: Еноска епархия. — Православни църкви: Руската църква. — Дописки и писма. — Библиография: Евтимия патріарха терновскаго. — Обявление.

Пакъ по религиозното възпитание.

Възпитанието и учението сѫ двѣ силѣ, които една друга допълнятъ и крѣпятъ. Възпитанието въ нѣкои отношения е по-важно отъ учението. То е основа на всичко, основа е и на училището. Познато е, че училището не само учи, но и възпитава. Немислимъ е училище безъ възпитание, а особено народно училище, въ което постъпватъ седемгодишни дѣца. Ето защо всички народи и държави се грижатъ не само да наредятъ добрѣ първоначалнѣ училища, но и да опрѣдѣлятъ строгоцѣлѣтъ, които ще постигатъ чрѣзъ тѣхъ. Дѣцата, които постъпватъ днесъ въ народните училища, сѫ бѫдущия народъ. Ако е истина, че каквото е семейството, такъвъ е и народътъ — не по-малко истина е, че каквото сѫ училищата, такива ще бѫдатъ и гражданите. Народното училище е продължение на семейството: което почва семейството, училището го продължава. Съзнато веднѣжъ това, лесно може да се види, какво прѣстъпление вършатъ всички ония, които гонятъ да направятъ училищата инструментъ не на цѣлите и идеалите на държавата или, по-право, на Отечеството, а на цѣли и идеали на извѣстно общество, на извѣстна класа. Отечеството абстракира общото и висшето отъ личните идеали и цѣли на гражданите и обществата. То гони най-висшия идеалъ и най-висши цѣли. Неговиятъ идеалъ и неговите цѣли не сѫ на Ивана или Драгана, на тази или онази корупция, а на всички семейства и на всички граждани.

Началното училище трѣбва да обгрѣща цѣльта на Отечеството и да присажда неговия идеалъ. Коя е и каква е цѣльта, която е достойна да прѣслѣдва едно Отечество? Да създавали или да разрушаватъ? Да отвращаватъ ли отъ длѣностите къмъ Отечеството или да пристрастяватъ къмъ тѣхъ? Да даватъ високонравствени, религиозни, мѣждународни и достойни граждани, любещи Отечеството си, гордѣщи се съ него и готови да се самопожертвуватъ за неговите идеали, или безрелигиозни граждани, мразещи Отечеството и турещи цѣлите и идеала на обществото, къмъ което се числятъ, по-високо отъ тѣзи на Отечеството?

Историята е доказала и доказва, че религията е основа на морала, слѣдователно, и на държавитъ. Древните гърци и римляни, макаръ и малки народи и държави, станаха велики. Тѣхното величие и слава трая, додѣто бѣха религиозни и съ гражданска добродѣтели. Не Филипъ и Александъръ Велики покориха и порабошиха гръцките държави.

Атини, Спарта, Тиви пропаднаха отъ безрелигиозността и деморализацията на гражданите. Комедиите на Аристофана и рѣчите на Демостена представятъ страшни картини на безрелигиозността и деморализацията на древните гърци. Римската империя разсипаха не дивите германци, гали и пр. племена, а деморализацията, безрелигиозността, разврата на римляните. Сатирите на Ювенала и комедиите на Плавта представляватъ най-ужасни картини отъ разврата и деморализацията на единъ великъ народъ. Въ настоящата минута свѣтътъ е свидѣтель за силата на религията: 200 хилядената армия на Англия не може да покори шепа боерци. Армията на велика Англия е безсилна не срѣщо оръжието и числеността на боерите, но срѣщо тѣхната набожность и дѣлбока религиозност. Боерите, шепа човѣци, станаха велики народъ съ своята висока мораль, но не съ безрелигиозната онази мораль, въ която отъ нѣколко години възпитаватъ българската младежъ. Какъвъ поучителенъ примѣръ за мощта на религията за всички ония, които, жертвата на заблуди, ратуватъ срѣщо евангелските добродѣтели и изхвѣрлятъ тия добродѣтели изъ училищата!

Съставителите на нашия основенъ законъ — Конституцията съзнували и схващали всичката важност на религията за новосформираната се българска държава. Плодъ на това съзнание и схващане е специалниятъ членъ въ Конституцията, който опредѣля, каква ще бѫде религията на народа. Струва ни се, съставителите на Конституцията сериозно и съ пълно съзнание сѫ турили, че официална религия въ държавата е източноправославната. Съ това тѣ опредѣли и какво ще бѫде възпитанието на народа. Едно отъ двѣтѣ: или учредителното събрание съзнувало висшата възпитателна роля на православната вѣра за нашия народъ или то умишлено е допускало за официална една религия, която ще развръща поколѣнието и ще подготви пропадането на държавата и ново рабство за народа. Ние сме напълно убѣдени, че членовете на учредителното събрание, всички безъ изключение, сѫ били убѣдени въ божествеността на религията, която сѫ прогласили за официална. Мисълта на съставителите на Конституцията сама по себе е влѣзла и въ законите на правосъдието и просвѣщението. Тази мисъл особенно е проникнала законите по народното просвѣщение, които непосредствено иматъ прѣдъ очи сърдцето и душата на народа.

Аbonamentът е годишенъ и вѣкога прѣплатенъ.

Всичко, относящо се до вѣстника, се изпраща до Администрацията на „Църковенъ вѣстникъ“ въ г. София.

За обявления се плаща за първи път по 20 ст. на редъ съ гармонда, за всѣко повторение по 15 ст.

Неплатени писма не се приематъ. Ръкописи за седмичното издание не се повръщатъ.

И наистина, прѣзъ първите години на нашия самостоенъ държавенъ животъ въ училищните закони или правилници стои, че една отъ главните цѣли на началното училище е да даде религиозно-нравствено възпитание на дѣцата. Прѣзъ своето министерствување покойния Живковъ, въпрѣки духа на основния законъ, промѣни цѣльта на първоначалното училище: съ законъ той изхвърли религиозно-нравственото възпитание, като го замѣни съ безрелигиозна мораль. Съставители на този законъ, вѣроятно, и внушители на безрелигиозната мораль сѫ тогавашните началници въ министерството на Народното просвѣщение, сега професори въ висшето училище. Защо се изхвърли религиозно-нравственото възпитание изъ училищата? Кои и какви сѫ преимуществата на безрелигиозната мораль предъ религиозната? По какви съображения и мотиви стана тази важна реформа, която засъга основитѣ на държавата и началата на основния нашъ законъ? Обществото не знае съображенията и мотивитѣ на законодателите. Интересно ще е да се разкриятъ тѣ или отъ самитѣ автори на Живковия законъ или пъкъ отъ тѣхните ученици, днешните поддръжници на безрелигиозната мораль. Отъ прѣголѣмъ интересъ е да се знае, какъ се е дошло до заключение, че религиозното възпитание е сълънка на учебното дѣло. Съображенията, вѣроятно, ще сѫ много сериозни и убѣдителни и, като такива, трѣбвало би да се чуятъ и знаятъ.

Нѣкои вѣстници, въ които се прокарватъ крайни идеи, пишатъ, че религията деморализира дѣцата и народа, че религиозното възпитание било пагубно за дѣцата и обществото и че то крѣшило робството, тиранията и прѣдразсѫдътѣ. Това сѫ думи, а не факти. Най-лесно е да се кажатъ думи, а най-мѫжно е да се наведатъ факти, които да подтвѣрдятъ думитѣ. Защитниците или авторите на Живковия законъ ще направятъ голѣма заслуга на народа и Отечеството, ако излѣзатъ и убѣдятъ свѣта, че безрелигиозната мораль стои по-високо отъ религиозната и че съ безрелигиозното възпитание нашия народъ по-скоро ще постигне своята задача.

Религията, учението на Иисуса Христа, не крѣши робството; то снема веригите отъ шийните на робите и поробените; то не поддръжа и не крѣши тиранията; то първо прогласи свобода и равенството между човѣците и народите; то не поддръжа и прѣдразсѫдътѣ; то първо изобличи суетието и прѣдразсѫдътѣ у ония, които пазѣха скъботите и тѣпчеха заповѣдите Божии, отвръщаха се отъ дѣлга и прѣзираха добродѣтельта. Робството се води за ржка отъ безрелигиозната мораль и отъ общата деморализация; веригите на робството се коватъ и турятъ на шийните на народите отъ ржците на общата деморализация. Живъ примеръ е Китай: 400 милионенъ народъ, лишенъ отъ високите евангелски добродѣтели, лишенъ и отъ гражданска качествата, нѣма куражъ да защити свободата си и бѣга прѣдъ шепа европейци. Религиозната мораль е водила и води за ржка свободата, равенството и братството: евангелските добродѣтели и патриотизътъ сѫ силата, която направи

боеритѣ велики народъ и която ги кара да се борятъ мѫжествено и да отстояватъ свободата си и правата си!

Велики държавни мѫже, знаменити педагози, възпитатели и мислители сѫ за религиозната мораль. Почти всички държави сѫ турили за цѣль на първоначалните училища религиозната мораль, религията.

Библията и апокрифните книги*).

II.

Писачътъ въ в. „Новъ вѣкъ“ и онъ въ „Домашенъ приятелъ“ настояватъ да твърдятъ, че не трѣба да се прѣвеждатъ апокрифните книги. Това свое твърдѣніе подкрѣпятъ съ следните доводи: 1) християнските отци въ първите вѣкове, водени отъ еврейския канонъ, опредѣли, кои книги въ гръцкия прѣводъ сѫ богоувѣхновени, кои канонически и кои не; 2) Библията била напечатана на руски отъ Британското иностррано библейско дружество безъ апокрифните книги, и 3) русите, като си служатъ съ Библията, напечатана съ срѣдствата на Британското иностррано библейско дружество, защо да си не служатъ и православните българи съ прѣвода на протестантите.

1. Въ горните твърдѣнія сѫщността и истината е замѣгена съ думи. Светите отци, наистина, сѫ опредѣли, кои книги сѫ канонични и кои не-канонични. Св. Православна църква знае добре опредѣленіята на св. отци, знае и каква разлика има между едните и другите книги. Тя не съмѣва едните книги съ другите и ги не счита еднакви, както това прави Западната църква. Възгледътъ на православните върху кодекса на свещените книги сѫществено различава отъ този на католиците. При всичко това, въ кодекса на Библията, съ която си служи изкони и до днесъ Православната църква, всѣкога сѫ се помѣстяли и помѣстятъ тѣ наречените апокрифни книги. Причините на това нѣколко пъти посочихме, повтаряме ги и сега: извѣстни парими изъ апокрифните книги се четатъ въ православните църкви. Любопитните ще намѣрятъ при мѣсечните Минеи и въ другите Богослужебни книги парими отъ *Прѣмудрости Соломонови* и др., които се четатъ въ Православната църква. По тѣзи именно причини и въ руския прѣводъ на Библията тѣ наречените апокрифни книги не сѫ изключени. А руския прѣводъ на Библията е станалъ по починъ и подъ контролъ на баженопочиналия московски митрополит Филаретъ, чието име напитѣ опоненти нѣколко пъти посочватъ въ подкрѣпа на своето твърдѣніе, именно да докажатъ, че не трѣба да се прѣвеждатъ на български тѣ наречените апокрифни книги.

2. Рускиятъ прѣводъ на Библията е станалъ по прѣдложение и настояване на митрополита Филарета. Светѣйшиятъ Синодъ на Руската църква съ опредѣлене, взето на 20-и мартъ 1858 год., рѣшилъ да се прѣведе Библията. Рѣшението на Св. Синодъ е утвърдено съ височайши указъ на 5-и май истата година. Прѣводътъ на Библията

се възложилъ на четиритѣ руски академии. Въ 1876 година се явилъ прѣводъ на цѣлата Библия. Въ този прѣводъ, който е издаденъ съ „благословение Светѣйшаго правительствуващаго Синода“, влизатъ каноничнитѣ и неканонични книги, т. е. въ руския прѣводъ сѫ запазени числото, реда и състава на книгитѣ, които влизатъ изкони въ гръцката и славянска Библии. Каноничнитѣ книги сѫ прѣведени отъ еврейския подлинникъ, а неканоничнитѣ отъ гръцки и латински. Въ каноничнитѣ книги сѫ внесени всички ония мѣста, които се съдѣржатъ въ гръцкия текстъ и липсватъ въ еврейския. Всички такива добавни мѣста сѫ ограждени въ скоби. Отъ този руски прѣводъ Св. Синодъ на Българската църква е прѣдприелъ да прѣведе Библията на български. Българския прѣводъ трѣбва да биде букваленъ: прѣводачите ще се придѣржатъ строго о руския текстъ безъ да се отклонятъ ни на йота отъ него, безъ да пропуснатъ коя и да била отъ апокрифнитѣ книги или да промѣнятъ мѣстото ѝ въ кодекса.

Това именно не се ревне на напитѣ опоненти. Единиятъ отъ тѣхъ, като изчерпа всички свои аргументи да убѣди православнитѣ българи, че не трѣбва да се прѣвеждатъ тѣй нареченитѣ апокрифни книги, излѣзе най-послѣ съ най-силния си патронъ: „всичко, извика той, руско и славянско не е право!“ („Новъ вѣкъ“, брой 197). Колко категорично и да сѫ казани тѣзи думи, тѣ далечъ не съдѣржатъ чистата истина: Православната църква знае по-добре, по-дѣлбоко и по-хубаво, какво значение и назидание иматъ тѣй нареченитѣ апокрифни книги за християнитѣ. Българската църква нѣма да се отклони отъ пътя на св. Православна църква, на която отъ вѣкове е нераздѣленъ членъ, и да издаде Библията безъ книги, за които е споръ.

3. Касателно руския прѣводъ на Библията, въ който сѫ изпуснати тѣй нареченитѣ апокрифни книги и който е напечатанъ съ срѣдствата на „Британското иностррано библейско дружество“, сѫщността не е тѣй, както се прѣдава въ „Домашенъ приятелъ“. Рускиятъ прѣводъ на Библията ни въ „голѣма степень“ ни въ каква и да било степень не е печатанъ съ протестантски папи. Истината е тази. Когато Светѣйшиятъ Синодъ на Руската църква издалъ руския прѣводъ на Библията, Британското библейско дружество изходатайствувало чрѣзъ своя агентинъ В. Николсонъ позволение да напечата въ синодалната печатница прѣвода на синодалното издание, като изпусне отъ него всички апокрифни книги, сѫщо и всички добавки отъ гръцкия текстъ. Това издание, което е одобрено отъ Св. руски Синодъ, понеже е неговъ прѣводъ, Британското дружество е напечатало за своя смѣтка и за своя употреба. Синодалното издание е друго, а това на Британското дружество друго: първото съдѣржа каноничнитѣ и неканоничнитѣ книги, а второто само каноничнитѣ; първото е напечатано съ срѣдства на Светия Синодъ, а второто съ срѣдства на протестантитѣ; първото е назначено, като пособие за разбиране на Свещеното писание, а второто за користъ на дружеството.

Горното показва, че и у руситѣ, въпрѣки твърдѣніята и чаянието на нашитѣ опоненти, се намѣрило нѣщо „добро“, отъ което Британското протестантско дружество побѣрзalo да се користи.

4. „Домашенъ приятелъ“ нарича „скърбно проявление“ това, че „П. вѣсникъ“ люто се отзовалъ по прѣложението на г. „съврѣменикъ“ да се прѣведатъ на български Богослужебнитѣ книги. Съжаляваме, че въ случая „Д. приятелъ“ ратува срѣшо свое недоразумѣние или недоглеждане: г. „съврѣменикъ“ повдигна въпросъ не да се прѣведатъ Богослужебнитѣ книги на български, но да се печататъ въ България, като имъ се даде първичната редакция, т. е. като се напечататъ не на днешния църковенъ езикъ, а на старобългарски. Както това негово прѣложение, така и загатването му за „успореденъ правописъ“ съ сегашния ни езикъ е така тѣмно изказано, че мѣжно може да се отгадае, какво именно се иска. „П. вѣсникъ“ върази, както за печатането, така и относно поправянето и прередактирането на книгитѣ, като изтькна, че мѣжно може да имъ се даде старобългарска редакция. Колко за прѣвода на сѫщите книги на български, никакво възражение не е правилъ, и слѣдователно натякванията на „Д. приятелъ“ си оставатъ голи думи.

II.

Рѣчъ.

Слѣдната рѣчъ е казана отъ помощника на оберъ-прокурора при Светѣйшия руски Синодъ, г. В. К. Саблера, по случай изпрашането на отредъ сестри милосердни за Китай. Рѣчта е въ висша степень покрътна и поучителна:

„Драги сестри, вие трѣгвате на далеченъ путь, на славенъ и труденъ подвигъ. Съ радость вие се пригответе и събрахте. Всички сестри на Кръстовоздвиженската община съ покрътно единодуши се отзоваха на поканата на августѣйшитѣ покровителници на Червения кръстъ и на Кръстовоздвиженската община, всички готови да послужатъ на болни и ранени войници. Стѣкмени въ отдѣленъ отредъ, трѣгвате подъ началството на главния докторъ на общината В. П. Раевъ, снабдени достаточно съ всички необходими за вашата дѣйност прѣдмети. Тамъ, на далечния Вѣстокъ, вие ще приложите на практика вашата опитност и умѣне да гледате ранени и болни. Вашитѣ много-годишни занятия въ болниците, подъ ржководството на опытни хирурги и доктори, сѫ ви приготвили напълно за технитѣ трудове, за които се призовавате. Милосърдна сестра, която съ самоотвержение, настойчивост и искусство изпълнява своите обязаности, е незамѣнна помощница на доктора. Тя умѣло изпълнява неговите разпоредби, съ любовъ гледа раненитѣ, гриже се нѣжно за тѣхъ, облекчава ги да прѣнасятъ страданията, наврѣме ги храни и пои, дѣржи ги чисто, и съ хубавото гледане спомага да върви успѣшно лѣченето. Тя тоже, съ сърдечно участие, угѣшава умиращитѣ, често тѣ издѣхвашъ на ржѣтѣ ѝ, често ѝ повѣрявашъ и послѣднитѣ думи за скжпитѣ на сърдцето си. Твърдѣ е за вѣрване, драги сестри, че вамъ ще се случи да се грижете не само за своитѣ, но и за болни и ранени китайци, и тогава именно ще разбератъ нашитѣ врагове всичкото значение на

християнското милосърдие. Всъки страдащъ, какъвто и да билъ той, вамъ ще бъде милъ; всъкиму безъ разлика вие ще помагате, защото правилно схващаната християнска любовъ не прави, прѣдъ лицето на страданието, разлика между племена и народи. Както слѣнцето разпрѣска въ цѣла поднебесна своята свѣтлина върху добри и лоши; така и християнската любовъ обгрѣща своите и чуждите, и на едните и другите облекчава скърбната участъ. Безъ пощадния врагъ, който изтрѣбя плѣнените и ранените ще види, че вие се грижите да облекчите страданията на неговите ранени, плѣнени отъ нашите войски. Подобни прояви на християнско милосърдие несъмнѣно ще се оцѣнятъ отъ самите врагове и ще спомогнатъ да установятъ добри отношения, кога се свѣршатъ военните дѣйствия.

Драги сестри, вие отивате на подвигъ и Господъ ще ви помогне да го изпълните. Вие отивате съ твърда и непоклатна вѣра въ Божието милосърдие, вие доброволно сте се посветили да служите на страдащите. За васъ, сестри на общината Въздвижение на Животворящия кръстъ Господень, безконечно е скажътъ този Кръстъ Христовъ, който светата Църква нарича въ своите пѣснопѣния оръжие на мира, хранителъ на цѣла вселенна, победа въ брань, щѣртель на недѣжните. Въ минути на тежки изпитания, нека мисълта за Божествения Страдалецъ, който прѣтърпѣ за насъ доброволно унижение и кръстна смърть, да ви укрѣпи и да ви даде сила да прѣнасяте бодро многоразните лишения, които ви очакватъ. Въ тѣзи чувства нека ви укрѣпи и паметта за херойските подвизи на Кръстовоздвиженските сестри прѣзъ врѣме на бившите войни. Незабравимиятъ Пироговъ свидѣтелствува за устърдните трудове, безкористно милосърдие и необикновено самоотвержение на сестрите прѣзъ врѣме на обсадата на Севастополь. Съ честь сестрите се трудили и въ Черна-гора, и доблестниятъ князъ Николай засвидѣтелствува, че тѣ изгълнили своя подвигъ съ самопожертвуване, съ пълна забрава на опасностите, които прѣживѣли. Прѣзъ врѣме на последната турска война, дѣйността на Кръстовоздвиженските сестри е оценена отъ прочутия професоръ Бергманъ, който много скажъ умѣнето на сестрите да гледатъ ранените и болните и високо цѣни тѣхните познания и добро християнско настроение. Много полезна била дѣйността на сестрите и въ Срѣдна Азия въ врѣме на експедицията въ Гюкъ-тепе, дѣто тѣ се трудили подъ ржководството на професора Н. А. Веляминовъ. Славното минало на Кръстовоздвиженската община, похвалното ваше устърдие, драги сестри, ще бѫде въ полза на страдащите, и велика, несъмнѣно, ще бѫде ползата, която ще принесете. Нека Богъ на всички благодати, които ви е призовалъ за вѣчна Своя слава въ Христа Иисуса, Самъ да ви укрѣпи, да ви запази Той въ вѣжделено здраве и да ви върне въ родната община, въ която за васъ ще се възнасятъ непрѣстанни молитви".

По новоржкоположенитѣ монаси.

Въ миналия брой съобщихме, че Н. Високопрѣсвещенство св. Самоковския митрополитъ г. Доситеи е постригъл на 26-и юли на вечерната въ „митрополитската съборна църква „Успѣние Пресвѣтия Богородици“, Григорий Шивачевъ въ монашески чинъ, като го прѣименувалъ Климентъ и че на 27-и, деня на св. Клиmenta, въ сѫщия храмъ ржкоположилъ въ иеромонашески чинъ иеродякона Бориса и новопострижения Климентъ въ иеро-

дяконски чинъ. Постригането и ржкополагането на иеромонаха Бориса и иеродякона Клиmenta е станало по писменна покана отъ Св. Синодъ. Въ сврѣзка съ писаното въ миналия брой даваме за новоржкоположените долгите допълнителни свѣдѣния.

1. Новоржкоположениятъ Иеромонахъ Борисъ (въ миръ — Константинъ Георгиевъ) е синъ на прости и бѣдни родители отъ гр. Стара-Загора; родилъ се на 30 януарий 1875 год. — Слѣдъ като свѣршилъ първоначалното си образование въ Стара-Загорското основно училище, продължилъ го въ мѣстното четирикласно училище. Като свѣршилъ курсътъ на училището си тукъ, той постъпилъ за по нататъшното си образование въ Самоковското духовно училище, подиръ свѣршването курсътъ на което билъ назначенъ за учител при основното училище въ родния си градъ; на тази служба той билъ само една година. Въ 1895 год. Георгиевъ постъпилъ въ числото на студентите въ С.-Петербургската Духовна академия, курсътъ на която свѣршилъ въ 1899 год. съ степень кандидатъ по богословието. Учената степень кандидатъ добилъ за кандидатската дисертация на темата: „Протестантската пропаганда и православната полемика противъ нея въ България въ втората половина на текущото столѣтие“. За дисертацията освѣнъ съ учената степень, билъ удостоенъ отъ Съвѣта на академията още и съ почетенъ отзивъ и парична награда. На 19 юни с. г. Георгиевъ, съ благословение на Св. български Синодъ и на Високопрѣсвещения С.-Петербургски митрополитъ Антоний, въ домовата църква при С.-Петербургската Духовна академия билъ постриженъ въ монашество отъ Прѣосвещения ректоръ на академията епископа Бориса, при което му било дадено името Борисъ, въ честь на св. равноапостолния български просвѣтител князъ Борисъ, а на 30-и юни пакъ въ сѫщата църква и отъ сѫщия прѣосвещени билъ ржкоположенъ въ дяконска степень. — Слѣдъ заврѣщанието си въ България иеродякона Борисъ билъ назначенъ за преподавател при Сомоковското Богословско Училище, на която длѣжност е и до сега. Той въ настояще врѣме е и членъ на комисията, назначена отъ Св. Синодъ за прѣвеждане Св. писание на българ. езикъ.

2. Новоржкоположениятъ Григорий Шивачевъ — е синъ на бѣдни родители отъ гр. Сопотъ. Той се е родилъ на 6-и декември 1873 год. Първоначалното си и трикласно образование е получилъ въ Сопотското трикласно училище, слѣдъ свѣршването на което постъпилъ въ Самоковското тогава Духовно училище съ стипендия. Послѣ свѣршването курса на това училище, въ 1894 год., е билъ изпратенъ — по прѣпоръжка на Св. Синодъ — отъ министерството на Народното просвѣщение въ Киевската духовна академия, курса на която и свѣршилъ въ 1898 год. съ степень „кандидатъ богословія“. Учената степень кандидатъ е добилъ за кандидатската си дисертация на темата: „Въпросътъ за главенството на папата въ южно-руската полемична литература“. Слѣдъ заврѣщанието си въ България, той билъ назначенъ отъ Св. Синодъ за учител при Самоковското Богословско Училище, дѣто и до сега прѣбивава като такъвъ.

Лѣтописъ.

— Въ недѣля, на Прѣображение Господне, църковното настоятелство въ с. Саранци е поставило въ селската църква св. икона Прѣображение Господне, която, както хронириахме въ 9 и 10 брой, е подарена отъ 3-и гвардейски

Прѣображенски полкъ въ паметъ на падналитѣ си другари около Ташъ-кесенъ въ войната за освобождението на България. При свещения актъ и св. Божествена служба присъствувалъ множество народъ отъ околнитѣ села. Подиръ Божествената служба се отслужила панихида за упокоение душитѣ на падналитѣ герои, които съ кръвата си изкупиха нашата свобода. По случай на тържеството и на панихидата Саранското църковно настоятелство отправило до Н. Прѣвъходителство Руския императорски консулъ въ София слѣдната телеграма, прѣписъ отъ която се изпрати и на „Ц. вѣстникъ“:

„Саранци 6/III. Негово Прѣвъходителство Руския Императорски генераленъ консулъ въ София.

Въ днешния денъ, като поставихме въ църквата подарената отъ З-и Прѣображенски полкъ икона и като си спомняме за падналитѣ за освобождението ни въ околността на Ташъ-кесенъ виници отъ този полкъ, въ присъствието на голѣмо множество народъ отъ околнитѣ села отслужи се панихида за упокоение душитѣ на падналитѣ герои.

По този случай възнасяме теплитѣ си молитви къмъ Всевишняго за прѣуспѣването на Русия, на нейния Августѣши монархъ и на Н. Имп. Височество князъ Константинъ Константиновичъ, шефътъ на Прѣображенския полкъ. Молимъ прѣдайте по принадлежностъ тия ни чувства“.

— Прѣзъ начаващата учебна година въ Руските духовни академии ще има 24 студента българи, поддържани съ стипендии отъ държавния бюджетъ и отъ фонда на Св. Синодъ на Българската църква. Двама отъ студентите слѣдватъ по църковна живописъ. Държавни стипендиянти има само 4, а всички остали съ стипендиянти на Св. Синодъ. Освѣнъ 20-те студенти, Св. Синодъ поддържа и 7 стипендиянти въ Руските духовни семинари.

— Прѣзъ изтеклата учебна година съ свѣршили духовното си образование 7 българи: 4-ма съ свѣршили Петербургската духовна академия, именно Н. Благоговѣйство св. Караировъ, Лазаръ Геневъ, Николай Георгиевъ и Благой Томевъ, 1 московската — Ив. М. Пампуловъ и 3 — Казанска: Лазаръ Ст. Цуневъ, Романъ Ст. Бакъджиевъ и Ив. Ковачевъ.

— По линията Ясенъ—Плѣвенъ станала грозна катастрофа: на 5-и того два трена се срѣщнали и сблѣскали. Машината на една тренъ се врѣзала въ другата машина, която се прѣснала. Жертва на това сблѣскване съ инженеритѣ Петровъ и Влаховъ, началникътъ на трена Деневъ и огнера Маджиеевъ. Злочестия огнъръ билъ разположенъ моментално на парчета. Инженеритѣ Петровъ и Влаховъ били попарени и ранени. На началникътъ на трена притиснати и прѣрѣзани нозѣтѣ. И четиримата злочестници починали млади и зелени. Всички, които познаватъ загиналите, еднакво ги оплакватъ. Въ тѣхно лице обществото губи добри, интелигентни и многоуважавани членове, а Отечеството примѣрни, прѣдани и многообѣщащи служители. По починъ на М-ството на Общитетъ сгради отслужи се въ съборната църква панихида за злочесто починалите. На панихидата присъствуваха чиновниците отъ всички министерства и много приятели и почитатели на покойните.

Българското църковно-училищно дѣло въ виляетите.

I.

Еноска епархия.

Занемара и спѣни въ Одринско. Българските градища и села въ Одринския виляетъ, въ значителна

часть на виляета, съ занемарени. Всичкото внимание на ржководителите на църковно-училищното дѣло е било погълнато, поглъща се и днесъ, отъ опасността, която заплашва българското дѣло отвѣдъ р. Вардаръ. Изгонени отъ Босна и Херцоговина и заплашвани отъ економически задухъ, нашите съсѣди съ стрѣлнали око на Солунъ. Прѣди обаче да стигнатъ до Солунъ, тѣ трѣбва да иматъ яки крила да прѣхвѣрнатъ редъ гжести и силни български крѣости: Куманово, Скопие, Велесъ, Прилепъ, и пр. Въ жаждата си за въздухъ и вода, тѣ нахлуха отсамъ Шарь въ чисто български мѣста и почнаха, подъ име на „култура“, да съблазняватъ и деморализиратъ българското население. И понеже, дѣто извѣстна часть на организма се нападне, тамъ и привътасватъ силитѣ и кръвта, естествено и ржководещите учебното дѣло се притекоха съ силитѣ и енергията си отвѣдъ Вардара и около Вардара да запазятъ застрашената част на общия български организъмъ. Прѣдизвикани така и улисани въ борба за самостъхрана, ние, рѣчъ всички, съвсѣмъ забравихме, че и отъ двѣтѣ страни низъ коритото на Марица значителна часть отъ българския организъмъ се намира подъ зѣбитѣ и ногтитѣ на гърцизма. Това е печално. Въ Одринско има мѣста и оклии, населени съ българи, дѣто още роцно око не е прониквало и дѣто още не познаватъ, какво е материнско участие и материнска грижа на родна Църква. Въ Мидийската кааза, съпрѣдѣлна съ Княжеството, въ Визенската и Агатаполската още културно българско око не е прониквало. Въ похвала на ржководителите на църковно-училищното дѣло трѣбва да се каже, че отъ 2—3 години насамъ съ обрѣнали сериозно внимание на занемарените въ Одринския виляетъ български мѣста. Въ Малгарската, Кешанска, Суфулийската и пр. каази вече има български училища и български църковни общини. Остава да се проникне и по на югъ въ Такирь-дагския и Гелиболския санджаци и да се направи законното и възможното за запаза народността на малкото българи, които сѫдбата е захвѣрила на югъ въ грѣцкото море. Въ Силеврийската кааза, казватъ, има повече български села, отколкото грѣцки. Пхтувалитѣ прѣзъ тази кааза увѣряватъ, че имало само 4 грѣцки села: Плевато, Чанта, Фенеръ и, ако помнимъ, Курфарли. Въ пазаренъ денъ на тържището наредъ съ грѣц. езикъ се чувалъ и българ. — езикътъ на българите селяни. Силиврийската кааза спада въ Чаталджанския санджакъ, който съставя самостоятелна административна единица съ мютесарифинъ, който, подобно валиите, се сношава направо съ В. Порта. Това особено положение на санджака, и най-вече неговата близостъ до столицата, прави мѣжно и тежко положението на християните: мѣстните власти не позволяватъ на св. Екзархия да се мѣси въ църковно-училищните работи на българите, които припознаватъ нейното вѣдомство, самите пѣкъ българи не искатъ да се подчинятъ на грѣцката патриаршия, отъ която никога никакво добро не съ видѣли. Отхвѣрлили веднѣжъ идото на патриаршията, българите съ въ правото си да се ползватъ отъ религиозната свобода, която законите гарантиратъ за всички поданици въ империята. Въ името на законите и въ име на фермана, св. Екзархия настоява прѣдъ В. Порта да не се прѣслѣдватъ отъ мѣстните власти българите, задъто не припознаватъ грѣцките владици, както и да се оставятъ свободни българските свещеници да извѣршватъ религиозните имъ трѣби и нужди.

Патриаршията и нейните владици нѣматъ ни по

законите ни по фермана, никакво право върху българи, които не припознаватъ вѣдомството имъ. Сама патриаршията не може да се базира на фермана, понеже го не признава. Въпрѣки всичката правда, която е на страната на законите, св. Екзархия не се оставя да се гриже за сѫдбата на църковно-училищните работи на своето паство, самитъ пъкъ българи сѫ прѣдметъ на постоянни гонения и прѣслѣдвания. Всичко това не може да не насърбява дълбоко религиозните чувства на българите и да ги не отстудява отъ майката църква, която за българския народъ е била и е само зла мащеха. Сърдцата се печелятъ съ правда, кротост и любовь. Апостолите сѫ печелили сърдцата не съ полиция, прѣслѣдвания, клевети и клетви, а съ благость, добродѣтели и любовь. Блаженопочиналия Киевски митрополитъ Иоаникий оставилъ на всички пастири примѣръ, какъ да печелятъ сърдцата и уважението на своите пасоми: като екзархъ въ Тифлисъ, той не само не излѣзе да прѣслѣдва езика на паството си, но самъ почна да учи езика му, самъ допусна да се извѣрша Божествена служба на него и самъ настоя да се впише въ Тифлиската семинария като задължителенъ прѣдметъ. И кога напусна екзархата си, той отнесе съ себе признателността и любовта на паството си. Така ли постижватъ спрѣмо българите гръцките владици? Така ли постижва и Вселенската патриаршия? Изкони и до нинѣ тя е гонителка на българския езикъ, на българската народност и на българското проѣвѣщеніе. Тя не може да прѣстави изъ миналото си примѣръ, че е толериала славянския езикъ въ българските църкви, българския езикъ въ българските училища, български училища въ подвѣдомствените си епархии. Гърцитъ патриарси сѫ постягали и постижгатъ така не само съ българите: въ Иерусалимъ, Антиохия, Александрия патриарсите гърци гонятъ православните араби и пр. инородци, натрапватъ имъ гръцкия езикъ и, чрѣзъ църквата и училищата, гонятъ да ги погърчатъ. Всичко това сѫ конкретни примѣри, които ставатъ прѣдъ очите на Православ. църква.

Най-несправедлива и нетolerантна е патриаршията спрѣмо българите въ Одринско. Макаръ отъ години въ Одринския вилаетъ да има епархии съ мнозинство християни българи, подвѣдомствени на св. Екзархията, патриаршията прави всичко прѣдъ В. Порта да не допусне български кириархъ на чело на тия епархии. Има епархии, дѣто патриаршията не допуска и прости свещеникъ българинъ, който да извѣрши духовните и религиозни трѣби на християните. Такива сѫ Ксантийската, Еноска, Одринската и пр. епархии, въ които мнозинството е българско и подвѣдомствено отъ години на св. Екзархия. Въ сѣдалището на Ксантийската епархия, въ г. Скѣча, българите години ставатъ стоять безъ свещеникъ и безъ молебенъ домъ: властите дигнаха българския свещеникъ съ полиция прѣди три години, сѫщеврѣменно запечатаха и параклиса, който и днесъ стои запечатанъ. Три и повече години българите въ г. Скѣча стоятъ безъ пастиръ и безъ молитвенъ домъ. Най-тежко е, кога почине нѣкой българинъ: принудени сѫ да дигнатъ мрѣзвеца на конь и да го носятъ 3—4 часа пѣтъ прѣзъ планината да го закопаятъ въ нѣкое българско село, дѣто има българинъ свещеникъ и българска църква. И това се прави отъ патриаршията, за да се отчаятъ българите и да минатъ отново въ лоното ѝ, като се откажатъ отъ езика и народността си. Това се поощрява и отъ самитъ висши власти. Нѣкои високопоставени турски сановници въ Одринъ казватъ, че имали заповѣдъ да не оставятъ по никакъвъ начинъ бъл-

гарите да си отворятъ община и параклисъ въ Скѣча. Такова било рѣшението на двореца, това рѣшение и изпълнява В. Порта. Въ иститъ почти условия сѫ и българите въ Еноска епархия: патриаршията и мисълъ не допуска, че тази епархия може да бѫде нѣкога българска. Отъолнитъ статистични данни, които предаватъ чистата истина, читателите ще видятъ, колко силно и колко законно е правото на Екзархията върху Еноска и Ксантийската епархии, колко несправедлива е патриаршията и колко е пристрастна В. Порта.

II.

Съставъ, паство, цифри. Еноска епархия спада въ Одринския вилаетъ, Деде-агачки санджакъ. Сѣдалището ѝ е въ г. Еносъ, на Бѣло море, при устието на р. Марица. Тя се състои отъ каазитъ Деде-агачка и Еноска, отъ 8 села на Суфулийската кааза и 3 на Кешанска кааза, която спада въ Текиръ-дагския санджакъ.

Цѣлата епархия брои 37 села, включително съ гратоветъ Деде-агачъ и Еносъ, съ 5122 кѫщи православни християни. По народност и духовно вѣдомство християнските кѫщи се разпрѣделятъ така: 2924 кѫщи българи и 2198 к. гърци; 2708 кѫщи българи екзархисти и 216 к. българи патриасти. Всички грѣцки кѫщи сѫ подъ вѣдомството на патриаршията.

Българите живѣятъ въ компактна маса въ Деде-агачката кааза и от части въ Суфулийската, въ Еноска тѣ сѫ малко на брой, разположени и прѣснати въ нѣколко села. Гърцитъ насеяватъ почти цѣлата Еноска кааза и по-голямата част на Суфулийската. Въ Деде-агачката кааза гърци има въ двѣ села, размѣсени съ българи: Фере, състояще отъ 38 к. гърци и 85 к. българи и Урумджикъ, състояще отъ 70 к. гърци и 80 к. българи. Гърцитъ въ компактна маса насеяватъ и двата града въ епархията — Еносъ и Деде-агачъ: въ първия има 415 к. гърци, а въ втория 500 к. Както навсѣкадъ, тѣ и въ Еноска епархия българите ги нѣма въ градищата: въ г. Еносъ има всичко 5 к. българи, а въ Деде-агачъ 50 к. Утѣшителното е, че въ г. Деде-агачъ българската община отъ година на година расте и прогресира въ всѣко отношение.

Разпрѣдѣлени по каази, българите и гърцитъ въ епархията идатъ така:

Каази	Български		Грѣцки	
	села	кѫщи	села	кѫщи
Деде-агачка . . .	15	2399	3	608
Еноска . . .	4	105	9	810
Суфулийска . . .	4	420	4	649
Кешанска . . .	—	—	3	140

Въ Еноска епархията има само двѣ села цѣли заселени съ българи, именно с. Ясорелъ и Асарли: първото брои 40 к., а второто 35 к. Освѣнъ това, въ с. Маистра (Индже-къой) има 10 к. българи срѣдъ 90 к. гърци и въ с. Арнаутъ-къой 15 к. българи срѣдъ 10 к. гърци. Въ Суфулийската кааза 4 села сѫ заселени само съ българи и 4 само съ гърци.

Въ Еноска епархия българите сѫ се отърсili отъ гърцизма, съзнали народността си и се прибрали подъ вѣдомството на родната си църква — Екзархията. Въ цѣлата епархия сѫ остали всичко 216 к. българи гъркомани; отъ тѣзи 216 к. 105 к. сѫ въ Еноска кааза, дѣто раздробеността на българите усуетява всѣки опитъ да се състави община или да се отвори училище. Разпрѣдѣлени по духовно вѣдомство, българите въ епархията по каази идатъ така:

Каази	Бълг. екзарх.	Бълг. патриар.
Деде-агачъ . .	2288	111
Еноска . . .	—	105
Суфулийска . .	420	—
Всичко .	2708	216

Това е най-утешителният резултат, който е положителна изненада. Постигнатия успехъ въ Еноската епархия може да се равни съ този въ Неврокопската: въ последната отъ 12234 к. българи подъ патриаршията оставатъ всичко 380 к. (брой 2-и „Ц. вѣстникъ“), а въ първата отъ 2924 к. оставатъ 217 к., патриаршисти. Но не това е важно въ случая. Цифрите, които представихме въ начало, изтъкватъ друго по-важно нещо, именно: българскиятъ елементъ надмощава гръцкия въ Еноската епархия почти съ хиляди кѫща. Мнозинството въ епархиата е българско: 2924 кѫщи българи при 2198 кѫщи гърци,

**

ПРАВОСЛАВНИ ЦЪРКВИ.

Руската църква. Подъ насловъ „Иерархията на Руската църква“ рускиятъ „Церковенъ вѣстникъ“ дава слѣднитъ интересни статистични свѣдѣния за Руската църква:

„Въ настоящата междна 1900 година въ Руската църква има 67 епархии съ 115 иерарси.

Отъ иерархите въ санъ на митрополитъ съ 3, архиепископи 15 (1 съ звание екзархъ), епископи — 97. Синодални членове съ петъ (трите митрополити, екзархътъ и Новгородскиятъ архиепископъ), 2 епископи постоянно присъствуващи въ Св. Синодъ и 2 архиереи чредни (врѣменно присъствуващи: 1 архиепископъ и 1 епископъ). 3 митрополити, 14 архиепископи и 50 епископи съ епархиялни архиереи, 1 архиепископъ и 9 епископи съ уволнени отъ управлението на епархии; нѣкои отъ уволнените съ членове на синодалните кантори (освѣнъ споменатите 2-ма присъствуващи въ Св. Синодъ), настоятели на мънастири, а нѣкои се числятъ между мънастирските братя.

Останалите 37 епископи съ викарии.

Въ митрополитските епархии има по 3 викарии, въ 5 епархии по 2 (волинска, тифлиска, херсонска, казанска и вятска), въ 25 епархии по 1, при което 4 викариати съ незаети (тамбовски, тулски, саратовски и тоболски), 3 викарии съ съ права на полусамостоятелни архиереи (великоустов., сарапулски, ревалски въ Япония) и наопаки 3 епархиялни архиереи зависятъ отъ екзарха (имеретински, гурь-мингрелски, сухумски).

По образование отъ 115 прѣосвещени епископи ^{22/23} части съ свѣршили духовно училище и само 5 — свѣтско. 4 иматъ степень докторъ на духовна академия, 40 — степень магистъръ на богословие, 57 — степень кандидатъ на богословие, 8 студенти на семинария (1 дѣйств. студентъ на академия), 1 свѣршилъ мънастирско училище (имеретинско); освѣнъ това 3 съ кандидати на университетъ (прѣосвещ. Флавиянъ, Маркелъ и Сергий), 1 свѣршилъ военна академия (прѣосвещ. Ювеналий), 1 — земедѣлческо училище (прѣосвещ. Арсений); 2 до академията се учили въ висши учебни свѣтски заведения (прѣосвещ. Петъръ и Анастасий) и 6 постъпили въ духовна акаде-

мия отъ гимназии (Антоний уфилски, Антоний тоболски, Серафимъ, Питиримъ, Сергий, Михаилъ).

По възрастъ 5-ма отъ иерархите иматъ повече отъ 80 год. (прѣосвещ. Ионатанъ, Полиевктъ, Вениаминъ, Амвросий, Неофитъ); 20 отъ 70 до 78; 35 — отъ 60 до 70; 17 — отъ 50 до 60; 25 — отъ 40 до 50 и 13 отъ 40 надолу; най-младите съ на 35 години (епископъ Тихонъ ал. и Германъ любл.). По врѣме на хиротония най-стари съ Високопрѣосвещените митрополити Иоаникий, Ионатанъ и Теогностъ, хиротонисани прѣзъ 60 година на настоящиц. вѣкъ; отъ осталите повечето съ хиротонисани прѣзъ 80 и 90 години. По мѣсторождение иерархите съ повече отъ петербургската, московска, новгородска, владимирска, тулска, тамбовска, орловска и полтавска губерни.

Епархиите по пространство, количество на население, енории и църкви съ твърдъ разнообразни: има епархии съ $3\frac{1}{2}$ мил. квадратни версти, но съ 200 хиляди души паство и само съ 100 енории; има епархии съ $3\frac{1}{2}$ миллиона души паство и съ 1000 енории, при пространство по-малко отъ 100 хиляди квадратни версти. У нѣкои епархии въ енориите има по 5000—10000 души (въ томската), ала има енории и по 500 души подолската и др.).

Отъ 56 епархии само въ 6 има духовни семинарии (въ московската епархия 2 семинарии). Въ 22 семинарии ректорите съ архимандрити, а въ останалите — протоиереи. Има епархии, въ които нѣма и духовно училище (владивостокската, сухумската).

Трѣба да се забѣлѣжи, че прѣзъ послѣдните 20 години значително се е увеличило числото на епархии и семинарии, ала епархиите още не съ 70, колкото искалъ да учреди още царь Теодоръ Алексеевичъ. Повече нужда отъ други мѣста за нови епископски катедри има въ Камчатка, Колимскъ, Ростовъ на Донъ, Туркестанъ, Семипалатинскъ, Тоболската губерния и пр. Още много сили и срѣдства съ нужни за удобствата на руското църковно управление. Нека имаме надежда, че Господъ не ще остави и за напрѣдъ безъ своята милость Руската църква да се устройва и да възрастава постепенно“.

ДОПИСКИ И ПИСМА.

Помолени сме отъ Ючъ-бунарското църковно настоятелство въ столицата да дадемъ въ колоните на „Ц. вѣстникъ“ място на слѣдната „открита молба“:

До всички, които милѣятъ за унапрѣдъганието на народа ни къмъ доброто.

Како дѣло доброе,
Нежели болатство многое.

Квартала ни „Ючъ-бунаръ“ у столицата София е новозаселенъ слѣдъ освобождението на България. [Повечето отъ населващите този кварталъ съ дошли отъ всички краища (особено отъ неосвободените още части) на общото ни отечество България. Тъ съ най-бѣдната част отъ столичното население. Отъ тѣхъ нѣкои съ опълченци, нѣкои съ избѣгали, като заточенци изъ азиатските зандани, а други съ избѣгали по принуждение отъ родните си мѣста, защото съ изисквали човѣшки правдини. Всички, обаче, желаятъ да се черкуватъ въ единъ божественъ домъ — църква — отъ каквъто се лишава речениятъ кварталъ, който е много надалечъ отъ старата София, дѣто има само 5 църкви, отъ които трите много малки.

За удовлетворение на тая отъ такава голъма важность нужда е започнато строенето на такъвъ Божественъ домъ прѣди три години, който въ неиздръжително време, съ Божията воля, ще бѫде привършенъ и готовъ за възнесение молитви къмъ Сърдцевъдца Бога. Тоя Божественъ домъ се въздигва въ честь и паметъ на мученика св. Николай Софийски, пострадалъ въ 1555 год., 17-и май, въ времето на турския султанъ Сюлейманъ, синъ Селимовъ.

Но понеже населението въ тоя кварталъ, както се каза и по-горѣ, е много бѣдно и съ свои собствени срѣдства твърдѣ мащно ще може да доискара това свето дѣло, защото нѣма и никакви свои обществени (църковни) доходи, затова сме принудени да се обѣрнеме съ най-учтива и убѣдителна молба къмъ благочестивите наши сънародници, за да благоволятъ и ни се притечатъ на помощъ съ своето щедро подаяние. Помощтъ ще се внасятъ на епитропъ-касиера на църковното ни настоятелство, г-на Ив. Н. Златаровъ, срѣцо кочанни расписки, подписани отъ него и подпечатани съ църковния ни печатъ.

Бѫдете увѣрени, че имената на всички спомагатели и подарители ще бѫдатъ записани въ книгата на небесните скрижали на Живаго Бога и за едното ще възнагради всяко хилядократно.

Нека не забравяме, че единствениятъ стълбъ, който е крѣпилъ въ единство народа ни прѣзъ 500-годишно тежко робство, е била Църквата, отъ амвона на която е проповѣдано благодатното слово на Спасителя — Бога, безъ което слово всѣка жива душа е била и ще бѫде мъртва.

Като сме увѣрени напълно въ християнските и човѣколюбиви сърдца, оставаме да очакваме съ най-голъмо ожидание щедрата помощъ.

Прѣдѣдатель на църковното настоятелство
свещеникъ: Николай Д. Крапчански.

Библиография.

Евтимія патріарха терновскаго служба прѣподобной царицѣ Теофане. Съобщилъ П. А. Сирку. С.-Петербургъ 1890.

Горната служба е съставена отъ Евтимия Търновски патріархъ за прослава на прѣподобна Теофана, мощитъ на която се поклони въ столицата на България, въ Търново. Не се знае точно, кога сѫ прѣнесени тия мощи отъ Цариградъ въ Търново. Професоръ Сирку прѣдполага, че тѣ ще сѫ прѣнесени при Иоана Асѣна II, слѣдъ битката при Клокотница въ 1230 г., когато били прѣнесени и мощитъ на св. Петка. Че мощитъ на пр. Теофана сѫ били въ Търново, доказва службата, за която е рѣчъ, доказва и възвхалата въ истата служба къмъ г. Търново. „Радва се днесъ, славниятъ между градоветъ Търново, който свѣтло празнува прѣществата ти паметъ и който се покланя на твоите мощи... и величае Христа, който достойно те прослави... Радва се днесъ славниятъ градъ Търновски, майка на градоветъ... Наистина, блаженъ съмъ азъ между градоветъ, защото събрахъ добри съкровища, честните мощи на светите!“ Така говори Търново за себе въ службата.

Пр. Теофана е родена въ Цариградъ и отъ малка била възпитана въ добродѣтели. Тя била съпруга на Лъвъ Философъ, синъ на гръцкия царь Василий Македонянинъ. Лъвъ билъ наклеветенъ отъ Теодора Сантаварина, евлаитски епископъ — вълшебникъ, че тъкмѣлъ да убие баща си — Василия. Подаденъ на клеветата, последния искалъ да извади очитѣ на сина си, но патріарха и синклита не оставили да изпълни това звѣрско рѣшение. Царътъ хвърлилъ синъ си и жена му Теофана въ тѣмница, дѣто три години прѣкарали въ постъ и молитва. Кога се възарили Лъвъ и Теофана, византийската империя процътвявала нравствено, материјално и умствено. Всичко това се дължало на високите добродѣтели на царицата, която била застѣнницата на обиденѣ, закрилницата на вдовици, сирачета, утѣшителка на скръбящите и плачещите. Слугитѣ и слугинитѣ си имала за братя

и сестри. Не знала ни клевета, ни лъжа, ни лоша дума. Макаръ и да можала да седи и спи на злато и коприна, тя спала на твърда земя на рагозка и на остри камене. Спала малко, а всичкото си време прѣкарвала въ молитва.

Литературната дѣйностъ на знаменития нашъ Търновски патріархъ още не е изиснена и много негови произведения не сѫ още избродени. Професоръ Сирку прѣдполага, не безъ основание, че Патріархъ Евтимий ще е ималъ, между другитѣ, и произведения исторически. Това загатва и иеросхимонахъ Спиридонъ, който въ своя трудъ споменува за търновска лѣтописъ, съставена отъ патріарха Евтимия.

Трудътъ на професоръ Сирку е богатъ приносъ за науката и нова свѣтлина за просветителната дѣйностъ на най-достойния нашъ патріархъ. Както за този трудъ, така и за другите трудове на професоръ Сирку, които прѣко засѣгатъ дѣйността и свѣтлата личностъ на патріарха Евтимия, Българската църква и науката му сѫ признателни.

Д.

„Надежда,“ списание за поука и забава, особено на млади хора. Получихме третата книжка на това полезно списание. Както първите две книжки, тъй и третата се отличава съ разнообразни и интересни четива. Вънъ отъ книгописа, въ третата книжка има 30 четива. Надежда на вървъша първата си годишнина съ третата книжка. Прѣзъ идещата година ще излѣзе въ петъ книжки, всѣка отъ по 8 коли. Аbonаментътъ за втората годишнина е 5 лева за България.

Сп. Надежда е прѣпоръжано съ окръжно до директорите на срѣдните учебни заведения и до окръжните училищни инспектори.

Отговоренъ-Редакторъ: Андрей Маноловъ.

НЕКРОЛОГЪ

Съ дълбока скрѣбъ и съкрушено сърдце съобщаваме на роднини, приятели и познайници, че многообичния ни синъ, съпругъ, баща и дѣдо,

СВЕЩЕНИКЪ ПЕТЬРЪ ИВАНОВЪ,

който неуморимо е служилъ 4 години като учителъ и 3 години като свещеникъ, слѣдъ едномѣсячно боледуване на 16-и изтеклаго прѣдаде Богу духъ на 60 годишна възрастъ. Погребението му стана на другия денъ при стечението на 11 свещеника, 2 монахини и многобройенъ народъ.

Вѣчна ти паметъ незабравимъ!

Майка: Мария, съпруга: Рада Презвитера, синове: Александъръ и Йованъ, дъщери: Мария, Ирина, Недѣля, Лала и Минка, зетове: Мичо, Маринъ, Генко и Петъръ.

с. Скандалото (Троянско) 20 юлий 1900 г.

ЯВНА БЛАГОДАРНОСТЬ.

Семейството на безъ врѣме загиналия отъ злодѣйска ръка Стефанъ Н. Къйбашиевъ изказва, чрѣзъ настоящето, своята благодарностъ на осигурителното за животъ дружество „Ню-Йоркъ“, задѣто чрѣзъ своя Директоръ за България, г-на Г. Георговъ, въ единъ много кратъ срокъ изплати напълно осигурената отъ покойния въ полза на наследниците му сумма 50,000 л. златни.

Отъ семейството.